

Kirjastojen esimerkkejä kokoelmapolitiikan laadinnasta ja muuttumisesta

Turun yliopiston kirjasto

Turun yliopisto
University of Turku

Alku

- Ei ollut mitään aiempaa kirjattua kokoelmapolitiikkaa
- Kirjavat käytännöt eri tieteenalojen yksiköissä
  - Ääritapaukset:
    - Valinta: otetaan kaikki
    - Poistaminen: ei poisteta mitään
    - = ei evaluointia
- Mutu

Mitä

- Johtoryhmä keskusteli
- Palvelujohtaja asetti kirjaston johtajan esityksestä kokoelmatyöryhmän
- Aikaa n. vuosi
- Kokoelmatyöryhmässä tieteenaloista vastaavat päälliköt ja hankintapäällikkö, jolla kokoelmavastuu pääkirjaston ulkomaisesta kokoelmasta ja käsikirjastosta ja joka on Varastokirjaston yhteyshenkilöringissä
- Termistö
- Lyhyt / pitkä?
- Millaisia muilla kirjastoilla on?
- Kenelle?
- Painotus?
- Päälliköt vaihtuivat

Sitten – ulkoisia tekijöitä

- Yliopiston tilaohjelma:
  - Tiloja vähennettävä koko yliopistolla 10-15%
  - Rakennushankkeet: eivät toteutuneet, tai toteutuivat ja kirjasto haluttiin yllättäen ko. rakennukseen, tai ei haluttukaan
  - Kirjastoja yhdistettiin: Turun yliopiston kirjastot
  - Väistötiloihin muutot ja paluumuutot
  - Poistoja satoja metrejä: 2014: 3400 hm, josta 300 hm VARKiin

Sitten – ulkoisia tekijöitä 2

- Uudet oppimisympäristöt:
  - Ryhmätyötiloja, eri hiljaisuusasteiset tilat, 24/7-tilat -> ei tiloja painetulle aineistolle
- Selvityksiä yliopiston johdolle 2014
  - HalRake
  - > Automaatio: RFID-tarroitus n. 470.000 nidettä: kaikki lainattava aineisto, pl. Fennicaa
  - > Organisaatiomuutos:
    - Valmistelu alkoi 2014 alussa, toteutus 2015 keväällä
    - Koko henkilökunta haastateltiin
    - Yhdenmukaistettiin ammattiryhmittäin toimenkuvat
    - Henkilöitä uusiin tehtäviin

Sitten – muut tekijät

- Kirjaston historian osuus laaja > miten käsitellä sitä?
- Kurssikirjasto omana yksikkönään lakkautettiin: kkirjat hajautettiin tieteenalakirjastoihin
- Henkilökunta väheni
- Muiden kuin ostoina hankittujen aineistojen osuus laaja > miten käsitellä sitä?
- Opinnäytteet -> tarvitaanko suosituksia kirjaston ulkopuolisille tahoille?
- Open Access painottuu
- Eri versiot kirjaston henkilökunnalle ja julkiseen levitykseen?
  - Pitkä versio: henkilökunnalle. Yksityiskohdat: ohjeet intrassa
  - Lyhyt versio: lyhennelmä vai itsenäinen teksti?

Isot tavoitteet

- **Kurssikirjat:**
  - Kaava hankittavalle nidemäärälle per nimeke per oppiaine?
    - Selvitys käytännöistä v. 2013: tiedekunnissa ja oppiaineissa erilaiset käytännöt: kurssiaineiston ilmoittamisesta, e-kirjojen saanti vaihtelee
      - Nykyiset laina-ajat ovat epäyhtenäiset
      - Nykyiset pikalainakäytännöt epäyhtenäiset tai niitä ei ole
  - Selvitettiin:
    - Aloittavat opiskelijat
    - Keskihinta eri tieteenalojen kurssikirjoille
    - Pakolliset / valinnaiset kurssit
    - Montako nimekettä kurssivaatimuksissa
    - Sivuaineopiskelijoiden, Avoimen yliopiston ja verkkokurssien opiskelijoiden määrän huomioiminen hankintamäärissä ja nimekevalikoimissa.
  - Miten painotetaan P / E?

Isot tavoitteet tietoaineistopolitiikan suhteen

- Organisaatiomuutos -> hajautettu valinta ja keskitetty tekninen hankinta
- Yhtenäiset periaatteet:
  - Hankintakriteereitä:
    - Aika, kieli
    - Formaatti: E vai P: lehdet, kirjat
    - Kilpailutukset
    - Yhteistyö tiedeyhteisön kanssa
    - Hankintaehdotukset,
    - E-aineisto: samat kuin yllä ja FinELib vs. suorat ostot sekä esim. sisältö, kertaosto vs. vuositilaus, hinta, käytön ominaisuudet, tilastot, koekäytöt (TERMS)
  - Evaluointi: käyttötilastot, ajankohtaisuus, aineiston kunto, uudet painokset, painetut lehdet, joista e-versio pysyväiskäytössä
    - Tieteenalakohtaiset poikkeukset: humanisteilla laajempi kielivalikoima
- Varastokirjastolähetykset: tieteenalakohtaiset vastuuhenkilöt ja varsinaisista lähetyksistä vastaava henkilö, yhteiset käytännöt
- Vastuu TA-politiikan toteutumisesta määritelty

Tilanne 03/2015

- Vuosi ei riittänyt TA-politiikan tekemiseen
- Asiaan panostettu: päälliköt, tietoasiantuntijat, kirjastosihteerit
- Kurssikirjojen määrälle ei saatu mitään toimivaa kaavaa
- Yhtenäiset käytännöt useissa asioissa: kurssikirjojen nidemäärä/opiskelija, p/e jne
- Poistokriteerit laadittu
- Varastokirjastolähetykset: linjaukset tehty
- Mitä vielä pitää tehdä?:
  - E-aineistojen analyysien syventäminen
  - Poistetaanko e-kirjoja?
  - Yhteistyö tiedeyhteisön kanssa
  - Paljon muuta
- TA-politiikan seuranta
- TA-politiikan päivittäminen...

